

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep

0030 Oslo

Oslo 21 januar 2012

Høringsuttalelse NOU 2012:17 – Om kjærlighet og kjøletårn – strafferettslige spørsmål ved alvorlig smittsomme sykdommer.

Sex og samfunn – senter for ung seksualitet takker for invitasjonen til å bidra med en høringsuttalelse til NOU 2012: 17 - «Om kjærlighet og kjøletårn.»

Om Sex og Samfunn – senter for ung seksualitet

Sex og samfunn – senter for ung seksualitet har siden 1971 arbeidet med ungdom og seksualitet. Vi har over 15 000 konsultasjoner årlig og i 2012 underviste vi 174 tiendeklasser i Osloskolen om seksualitet. Sex og samfunn er opptatt av at ungdom skal oppleve å ha en best mulig seksualitet og som de selv kan få bestemme over.

I vår uttalelse vil vi kommentere utvalgets arbeid om § 237. Vi finner at de områdene som § 238 omhandler faller utenfor våre interesse- og kompetanseområde.

Testing for hiv på Sex og Samfunn - kunnskap om hiv blant ungdom.

Vår opplevelse av møtene med ungdom, er at de på alle måter er seksuelt aktive og ønsker å ha en god seksualitet, men de mangler svært ofte grunnleggende kunnskap om spesielt seksuelt overførbare infeksjoner. Testfrekvensen for klamydia er høy og reaksjonene fra pasienten på en positiv klamydiaprøve viser at dette ikke er noe som skaper uro eller engstelse; det finnes behandling som gjør at infeksjonen forsvinner. Noen ønsker i tillegg en hiv test. Grunnene til at de vil sjekke seg for hiv er varierte, men en gjennomgående tendens er at de på ingen måte tenker at hiv angår dem. En hiv test er noe en bare tar, for sikkerhets skyld. Retningslinjene på klinikken for hiv-testing er slik at alle som ber om hiv test, får dette.

FAFO rapporten 2008: 21: «Fortsatt farlig å kysse? Kunnskap om og holdninger til hiv» viser at ungdom mellom 15 og 24 år har liten eller dårlig kunnskap om hiv generelt. Rapporten mener å kunne hevde at den undervisningen som blir gitt i skolen ikke er god nok. Den generelle debatten i samfunnet om seksualundervisning i skolen, som også omhandler andre områder enn seksuelt overførbare infeksjoner, vurderer det også slik at seksualundervisningen kan bli bedre.

Kommentarer til NOU-rapporten

Utvalget foreslår at det skal fritas for straff om partene er samtykkende og jevnbyrdige, men går ikke inn på at dette fordrer at samfunnet må ha større kunnskap om hiv. Vår bekymring er hvem som skal gi denne kunnskapen og hvilke ressurser som må fremskaffes for at dette skal bli mulig. Kunnskapsformidling om seksuelt overførbare infeksjoner bør fremheves og prioriteres i årene som kommer. Sex og samfunn – senter for ung seksualitet ser det derfor som viktig at det blir utarbeidet en NOU om seksuell helse i Norge, der en tar opp alle delene av seksualiteten i et livsløpsperspektiv, fra vugge til grav. Vi ønsker handlingsplaner som tar opp både de negative og positive sidene ved seksualiteten slik at befolkningens handlingskompetanse i seksuelle møter blir bedre. På den måten mener vi at andelen av personer som blir smittet av ulike seksuelt overførbare infeksjoner som hiv, vil kunne bli redusert.

Hiv viruset har vært en del av vår virkelighet i Norge i 30 år. Antall som blir smittet av hiv er stigende og det kan virke som de tiltakene en prøver og har prøvd, ikke virker optimalt. Dagens lovverk må kunne sies å ikke ha noen forebyggende effekt når det gjelder å redusere utbredelsen av hiv i Norge og det virker derfor mot sin hensikt å fortsette en strategi som en vet ikke virker. Utvalget sier selv i «Om kjærlighet og kjøletårn» at det ikke finnes dokumentasjon på at lovregulering har en preventiv effekt når det gjelder reduksjon i antall nysmittede.

Utvalget uttrykker bekymring for at nyansene vil kunne forsvinne om intendert smitte skjer og om slike handlinger skal håndteres gjennom bruk av Straffeloven. Hvordan en håndterer denne problemstillingen i Straffeloven kan en ikke vite noe sikkert om før arbeidet med en endring er gjort og erfart.

Sex og samfunn mener det er lite samstemthet mellom hvilken politikk norske myndigheter fører internasjonalt og hvilken politikk vi fremmer her hjemme. Gjennom deklarasjonen fra UNGASS – FNs toppmøte om hiv og aids, 2011 – forplikter Norge seg til å følge en felles strategi i kampen mot hiv og aids, samt vektlegge viktigheten av arbeidet mot diskriminering og stigmatisering. I deklarasjonens punkt 77 heter det følgende:

“Commit to intensify national efforts to create enabling legal, social and policy frameworks in each national context in order to eliminate stigma, discrimination and violence related to HIV [...] and promote and protect all human rights and fundamental freedoms, with particular attention to all people vulnerable to and affected by HIV.”

Norge er en stor og viktig aktør internasjonalt når det gjelder å redusere utbredelsen av hiv. Det blir et paradoks at Norge anbefaler land i Sør om ikke å kriminalisere hiv positive, mens en gjør det motsatte hjemme.

Personer som lever med hiv i Norge i dag opplever dagens lovverk og forslaget til endring som en belastning. De uttrykker bekymring for om et slikt lovverk kan føre til mindre testing, slik at flere som lever med hiv viruset ikke vil vite om sin status og på den måten kan smitte andre. Utvalgsmedlem Fangen skriver i «Om kjærlighet og kjøletårn» at en i større grad enn til nå må ta del av hiv positives erfaringer og historier. Det hiv positive kan fortelle, vil gi viktig kunnskap om hva som har sviktet i et forebyggende perspektiv og gi ideer til nye måter å arbeide forebyggende.

UNAIDS, FNs aidsprogram, anbefaler at "eventuell straffeforfølgning av overføring av hiv skjer etter generelle straffebud om kroppsskade eller lignende, i stedet for at det innføres/opprettholdes strafferegulering som spesielt rammer overføring av hiv". Sex og samfunn ønsker ingen spesifikk lovgivning som rammer hivsmitte. Vi støtter også anbefalingen fra UNAIDS som sier at straffelovgivning bør begrenses til å omfatte tilfeller av smitteoverføring hvor dette skjedde med hensikt. Disse tilfellene kan reguleres gjennom Straffeloven.

Det som er gledelig og positivt er at utvalget er tydelig på at bruk av kondom fritar fra straff. Det samme gjelder også når forsvarlige smitteverntiltak har blitt iverksatt, som for eksempel veiledning. Vi vil her trekke fram det positive ved at dette ikke bare gjelder ekteskapslignende parforhold. Utvalget problematiserer også fritak for straff når en er under behandling og dette også kan være et forsvarlig smitteverntiltak.

Oppsummering:

Sex og samfunn – senter for ung seksualitet støtter forslaget om straff om smitteoverføring skjer med tvang, trusler, vold eller ikke samtykkende eller jevnbyrdighet. Dette kan reguleres i Straffeloven.

Sex og samfunn – senter for ung seksualitet mener at smittefare eller smitteoverføring mellom to jevnbyrdige og samtykkende personer ikke skal være straffbart.

Om det ikke blir mulig å fjerne lovbestemmelsen, ser Sex og samfunn det som positivt, som mindretallet i Utvalget bemerker, at enkelttilfeller av ubeskyttet sex og/eller samleie uten smitteoverføring ikke kvalifiserer til straff.

Et mindretall bestående av styreleder, nestleder og varamedlem til styret i Sex og Samfunn støtter Syse-utvalgets flertall om å opprettholde et særskilt straffeforbud mot smitteoverføring, slik det er foreslått i utkastet til straffeloven fra 2005. Dette gjelder også i de tilfeller der smitteoverføring ikke har funnet sted. Argumentasjonen for å opprettholde dette er grundig gjennomgått i NOU-rapporten og bifalles. Mindretallet støtter videre at informasjon om smittestatus til partner fritar for straffeforfølgelse, og at bruk av smitteverntiltak (kondom) på samme måte gir fritak for straff.

Mindretallet støtter flertallets vektlegging på økt kunnskapsnivå, utdanning og holdningsskapende arbeid som kjernen i det forebyggende arbeidet.

Med vennlig hilsen

Siri H Hauge

Styreleder

Siv Gamnes

Daglig leder

